

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

SA EXAM PAPERS

SA EXAM PAPERS

Proudly South African

This Paper was downloaded from SAEXAMPAPERS

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

Iphondo leMpuma Kapa: Isabe leMfundo
Provinsie van die Oos Kaap: Departement van Onderwys
Porafensie Ya Kapa Botjhabela: Lefapha la Thuto

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

SEPTEMBER 2025

GESKIEDENIS V2 NASIENRIGLYN

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 26 bladsye.

SA EXAM PAPERS

Proudly South African

1. BRONGEBASEERDE VRAE

1.1 Die volgende kognitiewe vlakke is gebruik om brongebaseerde vrae te ontwikkel:

KOGNITIEWE VLAKKE	HISTORIESE VAARDIGHEDE	GEWIGS-TOEKENNING VAN VRAE
VLAK 1	• Onttrek inligting uit bronne. • Selektoring en organisasie van relevante inligting uit bronne. • Definieer historiese begrippe/terme.	30% (15)
VLAK 2	• Interpretasie van bewyse uit bronne. • Verduidelik inligting verkry uit bronne. • Analiseer bewyse uit bronne.	40% (20)
VLAK 3	• Interpreteer en evalueer bewyse uit bronne. • Skakel met bronne om bruikbaarheid, betroubaarheid, eensydigheid en beperkings vas te stel. • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en perspektiewe in die bronne en kom tot onafhanklike gevolgtrekkings.	30% (15)

1.2 Die inligting hieronder dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

- By die nasien van brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argument, bewyse of voorbeelde.
- Met die toekenning van punte moet aandag gegee word aan hoe daar aan die vereistes van die vraag voldoen is.
- In die nasienriglyn word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.
- By die assessering van die oop brongebaseerde vrae moet kandidate krediet kry vir enige relevante antwoord.
- Daar word van leerlinge verwag om 'n standpunt in te neem in die beantwoording van 'tot watter mate' vrae om enige punte te verdien.

1.3 Assesseringsprosedures vir brongebaseerde vrae

- Gebruik 'n regmerk (✓) vir elke korrekte antwoord
- Gee aandag aan die puntetoekenning bv. (2 x 2) wat neerkom op twee redes en word twee punte elk toegeken (✓✓✓✓); (1 x 2) wat neerkom op een rede en twee punte toegeken word (✓✓)
- Indien 'n vraag 4 punte tel word 4 regmerke (✓✓✓✓) aangedui

Paragraafvraag

Paragrafe behoort globaal (holisties) geassesseer te word. Beide die inhoud en die struktuur van die paragraaf moet in berekening gebring word wanneer punte toegeken word. Die volgende stappe moet gebruik word wanneer 'n antwoord op 'n paragraafvraag geassesseer word:

- Lees die paragraaf en plaas 'n kolpunt (.) by elke punt binne-in die teks waar die kandidaat relevante bewyse gebruik het om die vraag te beantwoord.
- Lees die paragraaf weer om die mate te evalueer waarin die kandidaat in staat was om relevante bewyse te gebruik om die paragraaf te beantwoord.
- Maak regmerkies (✓) wat aan die kandidaat toegeken is vir die paragraaf aan die einde van die paragraaf; sowel as die vlak (1, 2 of 3) soos aangedui in die holistiese rubriek en gee 'n kort kommentaar bv.

_____ + _____ + _____
 _____ + _____ + _____ ✓✓✓✓ Vlak 2

Gebruik meestal relevante bewyse om die paragraaf te skryf

- Tel al die regmerke vir die brongebaseerde vrae op en skryf dan die punt aan die regterkantse onderste kantlyn, bv.

$\frac{32}{50}$

- Maak seker dat die totale punte akkuraat na die buiteblad van die antwoordeboek oorgedra word.

2. OPSTELVRAE**2.1 Die opstelvrae vereis dat kandidate:**

- In staat sal wees om hul argument op 'n logiese en samehangende wyse te stel. Hulle moet die relevante inligting kan selekteer, organiseer en bymekaarvoeg sodat dit vir hulle moontlik sal wees om 'n redelike reeks feite of 'n effektiewe argument te kan weergee om sodoende die gestelde vraag te beantwoord. Dit is noodsaaklik dat 'n opstel 'n inleiding, 'n samehangende en gebalanseerde liggaam van bewyse en 'n slot het.

2.2 Nasien van opstelvrae

- Nasieners moet daarop let dat die inhoud van die antwoord gelei sal word deur die handboeke wat by 'n spesifieke sentrum gebruik is.
- Kandidate mag enige ander toepaslike inleiding en/of samevatting hê as dit wat ingesluit is by 'n riglyn vir nasien van 'n spesifieke opstel.

2.3 Globale assessering van die opstel

Die opstel skryfwerk sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die onderwyser die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele individueel te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerde feitelike bewyse om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs 'feite' neer te skryf om 'n beter punt te behaal nie. Hierdie benadering sal leerders ook ontmoedig om 'model-antwoorde' voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet aan leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudsgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik gepeenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument.
- Die toepaslike seleksie van feitelike bewyse om sodanige argument te ondersteun.
- Die leerder se interpretasie van die vraag.

2.4 Assesseringsprosedures vir die opstel

2.4.1 Hou die sinopsis in gedagte wanneer die skryfwerk nagesien word.

2.4.2 Tydens die deurlees van die skryfwerk moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt ('bullet') in die nasienriglyn), vir elke hoofmoment/aspek wat volledig gekontekstualiseer is en 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt in die nasienriglyn) bv. 'n antwoord waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.

2.4.3 Hou die **PEEL-struktuur** in gedagte by die assessering van 'n opstel.

P	Punt: Die kandidaat lei die opstel in met 'n argument/n duidelike hoofpunt. Elke paragraaf moet 'n punt bevat wat die hoofpunt (argument) wat in die inleiding gemaak is, ondersteun.
E	Verduideliking: Die kandidaat moet in groter detail bespreek waarom die hoofpunt (argument) gaan en hoe dit verband hou met die vraag wat gevra is.
E	Voorbeeld: Die kandidate moet die vraag beantwoord deur inhoud te selekteer wat relevant is tot die argument. Relevant voorbeelde moet gegee word om die argument vol te hou.
L	Skakel: Kandidate moet seker maak dat die argument deurgaans in die opstel onderhou word en samehangend geskryf is.

2.4.4 Die volgende simbole MOET in die assessering van opstel gebruik word:

- Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie

^

- Verkeerde stelling

- Irrelevante stelling

|
|
|

- Herhaling

R

- Analise

A√

- Interpretasie

I√

- Argument

LVA↑

2.5 Die matriks

2.5.1 Gebruik van die matriks vir die assessering van opstelle.

By die nasien van opstelle, moet die kriteria gebruik word wat in die matriks voorsien word. Tydens die assessering van 'n opstel moet beide die inhoud en die aanbieding in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidsvlakke.

- (a) Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is om en die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	VLAK 4	

- (b) Die tweede deurlees van die opstel sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 5	

- (c) Ken 'n algehele punt toe met behulp van die matriks.

I	VLAK 4	}30–33
A	VLAK 5	

KOMMENTAAR

- Vraag herkenbaar in antwoord.
- Toon soms bewys van 'n gestruktureerde en beplande argument.

SA EXAM PAPERS

Proudly South African

Kopiereg voorbehou

Blaai om asseblief

NASIENMATRIKS VIR OPSTEL: TOTAAL: 50

	VLAK 7	VLAK 6	VLAK 5	VLAK 4	VLAK 3	VLAK 2	VLAK 1
AANBIEDING 	Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. Goeie sintese van inligting. Het 'n goed gebalanseerde, oorspronklike argument ontwikkel met bewyse. Argument deurgaans volgehou en verdedig. Onafhanklike gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. 'n Relevante argument is gevolg. Bewyse gebruik om die argument te verdedig. Poog om 'n onafhanklike gevolgtrekking uit die bewyse te maak om die argument te ondersteun.	Goed beplande en gestruktureerde opstel. Poog om 'n duidelike argument te ontwikkel. Gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	Argument beplan en gestruktureer. Bewyse tot 'n sekere mate gebruik om argument te ondersteun. Slotsom bereik op grond van bewyse.	Toon soms bewys van 'n gestruktureerde en beplande argument. Poog om 'n argument vol te hou. Gevolgtrekking nie duidelik ondersteun deur bewyse nie.	Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend of poog om argument te ontwikkel. Geen poging om 'n gevolgtrekking te maak nie.	Weinig of geen poging om die opstel te struktureer nie.
INHOUD 							
VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudskeuse ten volle relevant tot argument wat gevolg is.	47–50	43–46					
VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevant tot argument wat gevolg is	43–46	40–42	38–39				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant.	38–39	36–37	34–35	30–33	28–29		
VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Sommige weglatings of irrelevante keuse van inhoud.			30–33	28–29	26–27		
VLAK 3 Keuse van inhoud hou verband met vraag, maar beantwoord dit nie. Hou soms nie verband met die vraag nie. Weglatings.				26–27	24–25	20–23	
VLAK 2 Vraag ontoereikend beantwoord. Inhoud skraal.					20–23	18–19	14–17
VLAK 1 Vraag ontoereikend beantwoord of glad nie. Ontoereikend of irrelevante inhoud.						14–17	0–13

***Riglyne vir die toekenning van 'n punt in Vlak 1:**

- Vraag glad nie beantwoord nie/totaal irrelevante inhoud; geen poging om die opstel te struktureer nie = 0
- Vraag sluit basiese en algemene irrelevante inligting in; geen poging om die opstel te struktureer nie = 1–6
- Vraag ontoereikend en vaag beantwoord; effense poging om die opstel te struktureer = 7–13

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE**VRAAG 1: HOE HET DIE BEËINDIG DIENSPLIG-VELD TOEG ENDE CONSCRIPTION CAMPAIGN (ECC) DIE APARTHEIDSREGERING IN DIE 1980's UITGEDAAG?**

- 1.1 1.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V1]*
 • 'Black Sash' (1 x 2) (2)
- 1.1.2 *[Definisie van historiese konsep uit Bron 1 A – V1]*
 • Verpligte inskrywing vir diens in 'n land se weermag
 • Verpligte militêre diensplig vir wit mans in Suid-Afrika in die 1980's
 • Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 1.1.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1 A – V1]*
 • 'Die uitbreiding van die regte van pligsgetroue gewetensbeswaardes'
 • 'Die skep van 'n stelsel van alternatiewe militêre diens sonder die element van straf' (2 x 1) (2)
- 1.1.4. *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2]*
 • Hulle het geglo dat apartheid wreed is
 • Hulle het geglo dat apartheid menseregte van die meeste Suid-Afrikaners skend
 • Hulle het in vrede geglo
 • Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 1.1.5 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2]*
 • Hulle wou wit oppergesag beskerm
 • Hulle het die Suid-Afrikaanse regering se beleid van apartheid ondersteun
 • Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 1.2 1.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1B – V1]*
 • 'Geen Oorlog in Namibië' (1 x 1) (1)
- 1.2.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1B – V1]*
 • 'Hulle het rockkonserterte gehou'
 • 'Hulle het kermis gehou'
 • 'Hulle het anti-oorlog plakkaatuitstallings gehou'
 • 'Hulle het plakkers, T-hemde en pamflette gemaak om aan 'n wye verskeidenheid mense te versprei'. (enige 2 x 1) (2)
- 1.2.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2]*
 • Om te wys dat almal, ongeag hul agtergrond, die ECC ondersteun het
 • Om solidariteit met ECC te toon
 • Om te wys dat mense verenig was in die stryd teen diensplig
 • Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

- 1.3 1.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V2]*
- Om mense uit te nooi om deel van die fees te wees
 - Om mense in kennis te stel van die datum, tyd en plek vir die fees
 - Om mense bewus te maak van die sprekers in die fees
 - Om hulle te wys dat hulle teen diensplig is
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 1.3.2 *[Evaluering van die bruikbaarheid van bewyse uit Bron 1C – V3]*
Die bron is BRUIKBAAR omdat:
- Dit is 'n plakkaat wat die ECC in 1985 vervaardig het
 - Dit wys dat verskillende organisasies die ECC ondersteun het
 - Die datum op die bron stem ooreen met die tyd toe die ECC teen die apartheidsregering geveg het
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 1.3.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1C – V1]*
- 'Troepe uit'
 - 'Stop die oproep' (2 x 1) (2)
- 1.4 1.4.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1D – V1]*
- 'Mediadekking van onrusvoorvalle'
 - 'Mediadekking van veiligheidsmagotepredes'
 - 'Publikasie van enige ondermynende verklarings' (3 x 1) (3)
- 1.4.2 *[Verduideliking van 'n historiese konsep uit Bron 1 D – V2]*
- Dit is om die polisie en weermag meer mag te gee as wat hulle normaalweg het om betogings en optogte te onderdruk
 - Dit is 'n situasie waarin 'n regering bemaagtig is om in staat te wees om beleide deur te voer wat dit tipies nie toegelaat sal word om te doen nie
 - Mense kon gearresteer word sonder om hof toe te gaan omdat hulle nie militêre opleiding wou doen nie
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 1.4.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1D – V2]*
Hulle wou:
- Mense afskrik om by ECC aan te sluit
 - Verhoed dat die ECC gewild raak
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 1.4.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1D – V2]*
- Dit was 'n skending van sy menseregte
 - Hy het permanente Suid-Afrikaanse burgerskap gehad
 - As burger het hy die reg gehad om teen die onregverdige dienspligstelsel te protesteer
 - Hy het nooit die bepalings van sy visa oortree nie
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.5 *[Vergelyking van bewyse uit Bron 1B en 1C om te bepaal hoe hulle mekaar ondersteun – V3]*

- Bron 1B dui aan dat die *EEC* geïnteresseer is in die apartheidsregering se betrokkenheid by die Namibiese Oorlog en Bron 1C toon dat die *EEC* 'n vredesfees gehou het wat 'Stop die oproep' en 'Troepe Uit' eis
- Bron 1B dui aan dat die Troepe uit die Township-veldtog deur die *ECC* gehou is en in Bron 1C word getoon dat een van die eise van die *ECC* 'Troepe Uit' was
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

1.6 *[Interpretasie, evaluering en sintese van bewyse vanuit relevante bronne – V3]*

Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- Die *End Conscription Campaign* is in 1983 gestig nadat Black Sash besluit het om 'n organisasie vir gewetensbeswaardes te stig (Bron 1A)
- Sedert 1967 moes alle wit mans vir een jaar in die weermag dien (eie kennis)
- Die *ECC* was teen die oorloë op die Suid-Afrikaanse grense en die gebruik van die weermag om orde in die townships te handhaaf aangesien hulle nie mede-Suid-Afrikaners wou doodmaak nie (Bron 1A en eie kennis)
- Die *ECC* was gekant teen diensplig en militarisering (Bron 1A)
- Daar was 'n groeiende aantal jong mans wat teen nasionale diens begin rebelleer het (Bron 1A)
- Die *ECC* het geglo dat geen persoon teen hul wil gedwing kan word om wapens op te neem en die lewe te neem nie (Bron 1A)
- Die *ECC* het veldtogte soos 'Geen oorlog in Namibië' en 'Troepe uit die Township' begin om die apartheidsregering uit te daag (Bron 1B)
- Die *ECC* het ook ongewone taktieke gebruik om bewustheid te verhoog soos konserte, plakkate (Bron 1B en Bron 1C)
- Die *ECC* het verskeie veldtogte teen militêre diensplig geloods (Bron 1B)
- Die *ECC* het plakkate vervaardig om jong wit mans te ontmoedig om hul militêre diens te doen (Bron 1C)
- Op 24 Augustus 1993 het die Minister van Verdediging, Kobie Coetzee, die einde van diensplig aangekondig (eie kennis)
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	• Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip oor hoe die ECC die apartheidsregering gedurende die 1980's uitgedaag het. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan nie 'n paragraaf skryf nie.	PUNTE 0–2
VLAK 2	• Bewyse meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip oor hoe die ECC die apartheidsregering gedurende die 1980's uitgedaag het. • Gebruik bewyse op 'n basiese manier om 'n paragraaf te skryf.	PUNTE 3–5
VLAK 3	• Gebruik relevante bewyse bv. demonstreer 'n deeglike begrip oor hoe die ECC die apartheidsregering gedurende die 1980's uitgedaag het. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van onderwerp.	PUNTE 6–8

(8)
[50]

**VRAAG 2: HET DIE WAARHEIDS-EN-VERSOENINGSKOMMISSIE (WVK)
DAARIN GESLAAG OM SLAGOFFERS VAN POLITIEKE
MISDADE TE HELP OM AFSLUITING TE VIND?**

- 2.1 2.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1]*
 • ‘Minister van Justisie, Dullar Omar’ (1 x 1) (1)
- 2.1.2 *[Definisie van historiese konsep uit Bron 2A – V1]*
 • ‘n Groep mense wat deur die regering toevertrou is om ‘n sekere taak te verrig
 • ‘n Groep mense wat toevertrou is om ‘n saak wat van nasionale belang is, te ondersoek
 • Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 2.1.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1]*
 • ‘Om Suid-Afrikaners in staat te stel om hul verlede op ‘n moreel aanvaarbare basis te verwerk’
 • ‘Om die saak van versoening te bevorder’ (2 x 1) (2)
- 2.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V2]*
 • Alle menseregteskendings wat deur die ANC gepleeg word, sal ook ondersoek word
 • Menseregteskendings deur die ANC sal ook dieselfde behandel word as dié van die NP
 • Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 2.1.5 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1]*
 • ‘Aartsbiskop Desmond Tutu’
 • ‘Alex Boraine’ (2 x 1) (2)
- 2.2 2.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1]*
 • ‘Universiteitsakademikus’
 • ‘Politieke aktivis’ (2 x 1) (2)
- 2.2.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V2]*
 • Die WVK-verslag het nooit die moordenaar geïdentifiseer nie
 • Niemand het aansoek gedoen om amnestie as die moordenaar van Rick Turner nie
 • Niemand het na vore gekom om die waarheid oor die moord op Rick Turner te openbaar nie
 • Niemand het verantwoordelikheid vir sy dood geneem nie
 • Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 2.2.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – L1]*
 • ‘Biko’
 • ‘Neil Aggett’
 • ‘Matthew Goniwe’
 • ‘Sparrow Mkhonto’
 • ‘Ashley Kriel’ (enige 3 x 1) (3)

2.2.4 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V2]

- Die WVK kon nie inligting oor die dood van Rick Turner kry nie
- Die moordenaar van Rick Turner het nie voor die WVK verskyn en om amnestie aansoek gedoen nie
- Die veiligheidspolisie het daarin geslaag om hul betrokkenheid by die moord op Rick Turner weg te steek
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.3 2.3.1 [Onttrekking van bewyse uit Bron 2C – V1]

- 'n Eenheid met 'n uitstekende rekord van die oplos van misdade het nog nooit met 'n sterk leidraad vorendag gekom nie, wat nog te sê 'n moordenaar'
- 'Dit was selde dat die moordenaar van 'n wit persoon in 'n wit woonbuurt in 1987 nie aangekeer is nie'
- 'Nog meer buitengewoon, toe die slagoffer deur die polisie doggehou was' (enige 1 x 2) (2)

2.3.2 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2]

- Die betrokkenheid van die BSV en veiligheidspolisie was 'n geheim
- Niemand het voor die WVK verskyn om die waarheid oor die dood van Rick Turner te onthul nie
- Die persone in magsposisies het diegene blokkeer wat die waarheid oor die betrokkenheid van die BSV en die veiligheidspolisie wou onthul
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.3.3 [Bepaal die betroubaarheid van Bron 2C – V3]

Hierdie bron is BETROUBAAR omdat:

- Hierdie 'n primêre bron is, 'n transkripsie van Jann Turner, die dogter van Rick Turner
- Die datum van die verhoor (24 Oktober 1996) ooreenstem met die datums waarop WVK verhore plaasgevind het
- Dit die feit beklemtoon dat die veiligheidspolisie nooit die waarheid bekend gemaak het dat hulle betrokke was by die moord op politieke aktiviste nie, wat bevestig word in Bron 2B
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.4 2.4.1 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2D – L2]

- Om die mislukkings van die WVK ten opsigte van sake soos Rick Turner te wys
- Om te wys dat die WVK nie die volle waarheid gekry het oor wat met slagoffers se families gebeur het nie
- Die inligting wat aan die WVK gegee is, het leemtes gehad soos deur die skeuring getoon
- Ten spyte daarvan dat die WVK die lig was om die gruweldade van die verlede op te spoor, het dit misluk
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.4.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2D – V2]*

- Daar was leemtes in die bewyse wat WVK ontvang het
- Nie almal het na die WVK gekom om die volle waarheid te vertel nie, vandaar die skeuring in die naam Waarheids-en-versoeningskommissie
- Die WVK het gebreke gehad aangesien sommige inligting deur die veiligheidspolisie geheim gehou is
- Die WVK het uitdagings teëgekom waardeur versoening nie maklik was nie aangesien sommige waarhede nie blootgelê is nie
- Sommige slagoffers was nie bereid om hul oortreders te vergewe nie
- Nie almal het afsluiting by die WVK-verhore gevind nie
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.4.3 *[Definisie van historiese konsep uit Bron 2A – V2]*

- Om vriendskaplike verhoudings tussen die slagoffer en die oortreder te bring
- Eenheid tussen 'n oortreder en die slagoffer
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.5 *[Vergelyking van bewyse uit Bronne 2B en 2C om hul ooreenkomste te bepaal – L3]*

- Bron 2C dui aan dat die moordenaars van Rick Turner nooit gevind is nie en Bron 2D toon dat die WVK nie altyd daarin geslaag het om die waarheid oor gruweldade te openbaar nie
- Bron 2C dui aan dat Jann Turner nie afsluiting by die WVK kon vind nie, en Bron 2D toon dat die WVK nie altyd suksesvol was om slagoffers die waarheid te gee wat hulle nodig gehad het om afsluiting te vind nie (aangedui deur die kloof tussen waarheid en versoening)
- Bron 2C dui aan dat slagoffers soos Jann Turner voor die WVK verskyn het om die waarheid/geregtigheid vir die moord op haar pa te soek, terwyl Bron 2D wys dat slagoffers van gruweldade 'n platform by die WVK gekry het om die waarheid oor hul lyding te onthul
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.6 *[Interpretasie, evaluering en sintese van bewyse vanuit relevante bronne – V3]*

Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

SLAGOFFERS GEHELP OM AFSLUITING TE VIND

- WVK was om beide oortreders en slagoffers te versoen (Bron 2A)
- Baie gesinne het 'n kans gehad om na vore te kom en hul kant van die storie te gee (eie kennis)
- Waarheidvertelling en genesing was die twee doelwitte van die WVK (Bron 2A)
- Nuwe hoop het ontstaan dat Turner se moordenaars geïdentifiseer sal word (Bron 2B)
- Jann Turner het getuigenis gelewer oor die moord op haar pa (Bron 2C)

- Die WVK het 'n platform aan Jann Turner gebied om die waarheid oor die moord op haar pa te soek (Bron 2C)
- Die WVK het probeer om slagoffers van politieke misdade te help om afsluiting te vind (Bron 2C)
- Sommige gesinne kon die waarheid oor die dood van hul geliefdes kry (eie kennis)
- Die slagoffers kon die oorskot vind en hul families behoorlike begrafnisse gee (eie kennis)
- Die WVK is gestig om die waarheid oor gruweldade te vind (Bron 1D)
- Enige ander relevante antwoord

HET NIE SLAGOFFERS GEHELP OM AFSLUITING TE VIND NIE

- Niemand is aanspreeklik gehou vir die moord op Rick Turner nie (Bron 2B)
- Die moordenaar van Rick Turner is nooit geïdentifiseer nie (Bron 2B)
- Die WVK het nie die reg gehad om mense te dagvaar om na die WVK te kom nie om slagoffers se inligting te verskaf oor waar hul geliefdes is om te genees (eie kennis)
- Sommige gesinne was nie in staat om die waarheid oor die dood van hul geliefdes te kry nie (Bron 2C)
- Daar was 'n muur van stilte van die veiligheidspolisie oor die moord op Rick Turner (Bron 2C)
- Die WVK kon nie nuwe inligting oor die moord op Rick Turner kry nie (Bron 2C)
- Jann Turner het nie afsluiting gevind nie aangesien die waarheid nie bekend gemaak is nie (Bron 2C)
- Die WVK het nie daarin geslaag om versoening vir slagoffers te bring nie, aangesien sommige van die politieke misdade nie blootgelê is nie (Bron 2D)
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	• Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip of die Waarheids-en-Versoeningskommissie (WVK) daarin geslaag het om slagoffers van politieke misdade te help om afsluiting te vind. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan nie 'n paragraaf skryf nie.	PUNTE 0–2
VLAK 2	• Bewyse meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip of die Waarheids-en-Versoeningskommissie (WVK) daarin geslaag het om slagoffers van politieke misdade te help om afsluiting te vind. • Gebruik bewyse op 'n basiese manier om 'n paragraaf te skryf.	PUNTE 3–5
VLAK 3	• Gebruik relevante bewyse bv. demonstreer 'n deeglike begrip of die Waarheids-en-Versoeningskommissie (WVK) daarin geslaag het om slagoffers van politieke misdade te help om afsluiting te vind. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp.	PUNTE 6–8

(8)
[50]

VRAAG 3: HOE HET HANDELSLIBERALISERING TOT WERKSVERLIES IN SUID-AFRIKA SE KLERE- EN TEKSTIELBEDRYF IN DIE 1990's BYGEDRA?

- 3.1 3.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1]*
- 'Marrakesj Algemene Ooreenkoms op Tariewe en Handel'
 - 'Wêreldhandelsorganisasie se ooreenkoms' (2 x 1) (2)
- 3.1.2 *[Definisie van historiese konsep uit Bron 3A – V2]*
- Die opheffing van beperkings op handel in die klere- en tekstielbedryf
 - Minimalisering van die regering se beperkings en regulasies in 'n ekonomie
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 3.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V2]*
- Plaaslike produksie het afgeneem as gevolg van die Marrakesj-ooreenkoms
 - Baie klerevervaardigers was traag om die nuwe mededingende omgewing in die gesig te staar
 - Baie maatskappye ondervind finansiële probleme, wat tot die sluiting van besighede gelei het
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 3.1.4 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1]*
- 'Ondoeltreffendheid'
 - 'Korrupsie' (2 x 1) (2)
- 3.2 3.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3B – V1]*
- 'Hammarsdale' (1 x 2) (2)
- 3.2.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3B – V1]*
- 'Dit het begin wegvreet aan Hammarsdale se ekonomie'
 - 'Massiewe werkgewers, soos die tekstielreus die Frame-groep, het uit die dorp weggetrek'
 - 'Duisende werksgeleenthede het verlore gegaan' (enige 2 x 1) (2)
- 3.2.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – V2]*
- Het tot swaarkry vir die gemeenskap van Hammarsdale gelei
 - Die aankoms van goedkoop goedere het tot 'n hoë werkloosheidsyfer gelei
 - Baie mense kon nie kos vir hul gesinne bekostig nie
 - Mense ly honger in Hammarsdale
 - Hammarsdale het ekonomiese resessie beleef
 - Hammarsdale het ekonomiese uitdagings ervaar
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.2.4 [Definisie van historiese konsep uit Bron 3B – V1]

- Die rassesegegasiebeleide in Suid-Afrika vanaf 1948 tot die vroeë 1990's
- Rassediskriminasie waar die apartheidsregering verseker het dat wit Suid-Afrikaners beter werk en geleenthede as swart Suid-Afrikaners het
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.2.5 [Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – V2]

- Die verlies aan werksgeleenthede deur mense in Hammarsdale was die laaste strooi
- Die situasie in Hammarsdale was sleg, en daar was geen manier van ekonomiese herstel nie
- Die tekstielbedryf was die enigste hoop vir Hammarsdale
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.3 3.3.1 [Interpretasie van bewyse uit Bron 3C – V2]

- Die plakkaat dra 'n boodskap oor dat klerefabrieke van sluiting gered moet word
- Dit is vervaardig om die lot van werkers in klere- en tekstieltefabrieke uit te lig
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

3.3.2 [Interpretasie van bewyse uit Bron 3C – V2]

- COSATU wou wys dat hulle die werkers ondersteun wie hul werk verloor het
- COSATU was teen die sluiting van fabrieke
- COSATU het plaaslike vervaardigers in Suid-Afrika ondersteun
- COSATU wou ingryping van die regering hê
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.4 3.4.1 [Onttrekking van bewyse uit Bron 3D – V1]

- 'Prys'
- 'Gehalte'
- 'Beskikbaarheid' (3 x 1) (3)

3.4.2 [Onttrekking van bewyse uit Bron 3D – V1]

Suid-Afrikaanse Klere- en Tekstielwerkersunie /SACTWU (1 x 1) (1)

3.4.3 [Bepaal die bruikbaarheid van Bron 3C – L3]

Die bron is BRUIKBAAR omdat:

- DHN baie werk gered het en meer werk geskep deur afleggings te beëindig
- Mense deur DHN aansporings gegee is
- Dit die rol wat die Suid-Afrikaanse regering in die herlewing van die klere- en tekstielsektor gespeel het, toon
- Biljoen rande deur die regering in die klerebedryf belê is
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

- 3.5 *[Vergelyking van bewyse uit Bron 3C en 3D om te bepaal hoe hulle mekaar ondersteun het – L3]*
- Bron 3C wys dat COSATU teen werkverliese, protesteer Bron 3D verwys na werkverliese
 - Bron 3C toon dat daar 'n uitroep van die vakbond was om die klerebedrywe te red en Bron 3D noem dat die tekstielbedrywe deur staatsinmenging gered is
 - Beide bronne verwys na die redding van die tekstiel-/klerebedryf
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

- 3.6 *[Interpretasie, evaluering en sintese van bewyse uit relevante bronne – V3]*

Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoorde insluit:

- Suid-Afrika het die GATT en die WHO onderteken, wat tot handelsliberalisering gelei het (Bron 3A)
- Tariewe van ontwikkelde lande is verlaag sodat hulle hul goedere in ontwikkelende lande kon verhandel sonder regeringsinmenging (Bron 3A)
- Suid-Afrika het begin om tariewe op die invoer van klere en tekstielprodukte te liberaliseer (Bron 3A)
- Die regering het nie by handel ingemeng nie (Bron 3A)
- Klere van lande soos China en Pakistan het Suid-Afrika sonder enige betaling van doeane binnegekom (Bron 3A)
- Goedkoop klere van China, Indië en Pakistan het die plaaslike mark begin bestee (Bron 3A)
- Die vraag na Suid-Afrikaanse klere en tekstielprodukte het begin afneem (Bron 3A)
- Klere- en tekstielfabrieke het hul deure begin sluit (Bron 3B)
- Die ekonomie in Hammarsdale het gedaal weens handelsliberalisering (Bron 3B)
- Klere- en tekstielfabrieke het begin om hul deure te sluit en werkers af te lê wat 'n negatiewe impak op die gemeenskap gehad het/wat tot armoede en honger gelei het/mense wat op lêë mae gaan slaap (Bron 3B)
- Jongmense kon nie werk in Hammarsdale kry nie (Bron 3B)
- COSATU het met oor protes werkverliese begin (Bron 3C)
- COSATU het met protes begin omdat fabrieke in KwaZulu-Natal en Kaapstad toegemaak het (Bron 3C)
- Die regering moes 'n groot bedrag geld belê om die klere-, tekstiel-, skoene- en leersektore te help om te herstel (Bron 3D)
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	• Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip oor hoe handelsliberalisering tot werkverliese in Suid-Afrika se klere- en tekstielbedryf in die 1990's bygedra het. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan nie 'n paragraaf skryf nie.	PUNTE 0–2
VLAK 2	• Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip oor hoe handelsliberalisering tot werkverliese in Suid-Afrika se klere- en tekstielbedryf in die 1990's bygedra het. • Gebruik bewyse op 'n basiese manier om 'n paragraaf te skryf.	PUNTE 3–5
VLAK 3	• Gebruik relevante bewyse bv. demonstreer 'n deeglike begrip oor hoe handelsliberalisering tot werkverliese in Suid-Afrika se klere- en tekstielbedryf in die 1990's bygedra het. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip oor die onderwerp.	PUNTE 6–8

(8)
[50]

AFDELING B: OPSTELVRAE**VRAAG 4: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's: SUID-AFRIKA: DIE KRISIS VAN APARTHEID IN DIE 1980's**

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasie vaardighede]

SINOPSIS

Kandidate moet aandui tot watter mate die Swart Bewussynsbeweging wat deur Steve Biko geïnisieer is, 'n deurslaggewende rol gespeel het om swartes aan te moedig om die apartheidsregering in die 1960's en 1970's uit te daag.

HOOFASPEKTE

Kandidate kan die volgende aspekte by hulle antwoorde insluit:

Inleiding: Kandidate moet standpunt inneem en aandui tot watter mate die Swartbewussynsbeweging wat deur Steve Biko geïnisieer is, 'n deurslaggewende rol gespeel het om swartes aan te moedig om die apartheidsregering in die 1960's en 1970's uit te daag.

UITBREIDING

- Rede vir die stigting van die Swartbewussynsbeweging (Agtergrond)
- SB maak swart mense bewus van die euwels van apartheid
- SB kweek 'n gevoel van eiewaarde en selfvertroue by swart Suid-Afrikaners
- Dit herstel swart trots
- Dit het die manier waarop swart Suid-Afrikaners hulself gesien het, verander
- Dit het hulle bemagtig om apartheid te konfronteer
- Biko het swart Suid-Afrikaners aangemoedig om hulself te laat geld en dinge vir hulself te doen
- Elimineer die gevoel van minderwaardigheid en daag die regering uit
- Stigting van SASO (swart studente daag die regering uit)
- SASO het BC-idees oor die kampusse van etnies geskeide universiteite versprei
- SASO het swart eenheid en solidariteit bevorder
- Studente meer polities bewus gemaak
- Aanmoediging van studente om hulself van apartheid te bevry
- Biko het selfbevryding bevorder
- Hy het geglo dat assosiasie met blankes die bevrydingstryd ondoeltreffend maak en dat swartes hulself moet bevry
- Selfhelpgroepe vir swart gemeenskappe gestig met ander BC-leiers
- SB-idees is in SASO-nuusbriefe gepubliseer
- In 1972 is die Black People's Convention gevorm (swartes daag die regering uit)
- Gemik daarop om swart mense van beide sielkundige en fisiese onderdrukking te bevry
- Selfhelpprojekte is op die been gebring, bv. Zanempilo Clinic, Ginsburg en Zimele Trust Fonds
- Het gelei tot die stigting van die Black Allied Workers Union in 1972 (swart werkers uitdaging apartheidsregering)

- SB het leerdes beïnvloed, wat tot die vorming van SASM gelei het
- Bantoe-onderwys het Afrikaans as onderrigmedium in skole in 1975 ingestel
- SASO en SASB het studente beïnvloed in die stigting van die Soweto-Studente verteenwoordigenderaad (SSVR)
- Beide swart onderwysers en leerders het Afrikaans verwerp aangesien hulle dit as die taal van die onderdrukker beskou het
- Die departementele omsendbrief oor Afrikaans (50/50) het die Soweto-opstand ontketen
- Op 16 Junie 1976 het studente vreedsaam teen die implementering van hierdie omsendbrief betoog
- Die polisie het gereageer deur op die betogers te skiet; die eerste slagoffer was die 13-jarige Hector Peterson.
- Aanvanklik was die Suid-Afrikaanse regering nie bekommerd oor die SBB en dit het gelyk in lyn met sy beleid van afsonderlike ontwikkeling
- SBB het sterker geword en 'n uitdaging aan die staat gestel
- Dit het 'n massabeweging geword wat apartheid wou ondermyn
- Biko se toesprake het swart Suid-Afrikaners aangemoedig om apartheid te verwerp
- SB-idees het die werkers aangehits om met stakings te begin
- SBB het disinvesterings ondersteun
- Verban en huisarres van Biko en ander leiers
- SB-leiers is verbied om in die openbaar te praat
- BPC-aktiviste is sonder verhoor aangehou
- SASO is op universiteitskampusse verbied
- Biko is gearresteer en ondervra
- Biko is in 1977 wreed deur die veiligheidspolisie vermoor
- Enige ander relevante antwoord

Slot: Kandidaat moet hul argument saamvat met 'n relevante slot.

[50]

VRAAG 5: DIE KOMS VAN DEMOKRASIE NA SUID-AFRIKA EN DIE AANVAARDING VAN DIE VERLEDE

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasie vaardighede]

SINOPSIS

Kandidate moet saamstem of nie saamstem met die stelling, dat die pad na demokrasie gevul was met uitdagings wat onderhandeling byna tot stilstand gebring het, maar die sterk leierskap en toewyding wat deur die Nasionale Party-regering en die African National Congress getoon is tydens die onderhandelingsproses wat in 1990 begin het, het 'n deurslaggewende rol in die fasilitering van die eerste demokratiese verkiesings in 1994 gespeel. Kandidate moet hul argument met relevante bewyse ondersteun.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte by hulle antwoorde insluit:

Inleiding: Kandidate moet 'n standpunt inneem deur saam te stem of nie saam te stem met die stelling dat die pad na demokrasie gevul was met uitdagings wat onderhandelinge byna gestop het. Die sterk leierskap en toewyding wat beide die Nasionale Party-regering en die African National Congress getoon het tydens die onderhandelingsproses wat in 1990 begin het, het egter 'n deurslaggewende rol in die fasilitering van die eerste demokratiese verkiesings in 1994 gespeel. Hulle moet 'n uiteensetting verskaf van die inhoud wat hulle sou gebruik om hul argumentasie te ondersteun.

UITBREIDING

- FW De Klerk het PW Botha in 1989 vervang en stel hervorming voor
- Vrylating van Nelson Mandela op 11 Februarie 1990 en ander verbanne politieke leiers in 1990 (leierskap deur De Klerk)
- Ontbanning van die ANC, die PAC en die SAKP en ander verbode partye (toegewydheid deur ANC en NP)
- Groote Schuur Minuut, 2 Mei 1990
- Politieke partye verbind hulself om geweld te beëindig en te onderhandel (toegewydheid deur ANC en NP)
- Geweld in die Vaal Driehoek (uitdaging)
- Handgranaataanvalle by die Melrose House Museum 24 Mei 1990 (uitdaging)
- Pretoria Minuut in Augustus 1990 – ANC het gewapende stryd opgeskort en NP hef die noodtoestand op (toegewydheid deur ANC en NP)
- Nagaanval op 'n plakkerskamp in Thokoza (uitdaging)
- Die Nasionale Vredes-ooreenkoms (14 September 1990) geteken deur 27 politieke partye – bied veiligheidsnet vir onderhandelinge
- KODESA 1 (20 Desember 1991) – 19 politieke partye behalwe vir KP en PAC (toegewydheid)
- Die Verklaring van Voorname – partye het ooreengekom om 'n nuwe grondwet op en tussentydse regering te stig
- Slegs-blankes referendum (toegewydheid en leierskap deur De Klerk) – De Klerk het wit mening getoets nadat hy drie tussenverkiesings aan CP verloor het

- Resultaat – landwye Ja – onderhandelinge gaan voort
- KODESA 2 (2 Mei 1992) – was onsuksesvol as gevolg van geweld en die onvermoë van partye om oor magsdeling saam te stem
- Boipatong-slagting en invloed van Derde Mag (17 Junie 1992) (uitdaging)
- Bisho-slagting (September 1992) (uitdaging) – ANC-ondersteuners wie deel wou wees van die onderhandelingsproses
- ANC doen beroep op grootskaalse massa-aksie teen die Nasionale Party
- Rekord van Verstandhouding (September 1992) – Meyer en Ramaphosa verbind hulself tot vrede en tot onderhandelinge (leierskap en toegewydheid)
- Sluipmoord op Chris Hani (10 April 1993) – en die impak op onderhandelinge
- De Klerk vra vir Mandela om die nasie op TV toe te spreek (leierskap en toegewydheid)
- Joe Slovo se Sonsonderklosule (leierskap)
- Partye wat meer as 5% van stemme wen, sal 'n regering van nasionale eenheid vorm om die nuwe SA regeer
- Blankes kan hul werk vir 5 jaar behou
- Multiparty onderhandelinge hervat by die Wêreldhandelsentrum maar het nie aangehou nie (toegewydheid van politieke partye)
- Die AWB het die onderhandelinge op 15 Junie 1993 onderbreek, toe hulle die Wêreldhandelsentrum met 'n gepantserde voertuig bestorm met die hoop om onderhandelinge te stop (uitdaging)
- St James Kerk-slagting (25 Julie 1993) (uitdaging)
- Heidelberg Tavern-skiet (30 Desember 1993) (uitdaging)
- Shell House-slagting (28 Maart 1994) (uitdaging)
- Datum vir die eerste demokratiese verkiesing vasgestel (27 April 1994)
- Voortgesette geweld regdeur verkiesings
- 'n Motorbom buite ANC-hoofkantore (uitdaging)
- 'n Motorbom het by Jan Smuts-lughawe ontplof (uitdaging)
- Uitslae van verkiesing: ANC 62,7%, NP 20,4% en IVP 10,5%
- Mandela het die eerste swart Staatspresident van die nuwe demokratiese Republiek van Suid-Afrika geword met Thabo Mbeki en FW de Klerk as sy adjunkte
- Enige ander relevante antwoord

Slot: Kandidate moet hul argument saamvat met 'n relevante slot.

VRAAG 6: DIE EINDE VAN DIE KOUE OORLOG EN 'N NUWE WÊRELDORDE: DIE GEBEURE VAN 1989

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasie vaardighede]

SINOPSIS

Kandidate moet krities bespreek hoe Gorbachev se baanbrekende hervormings in die Sowjetunie in die 1980's 'n negatiewe impak op die Sowjetunie gehad het, maar ook tot politieke veranderinge in Suid-Afrika gelei het wat FW de Klerk beïnvloed het om hervormings in 1990 te implementeer.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte by hulle antwoorde insluit:

Inleiding: Kandidate moet krities bespreek hoe Gorbachev se baanbrekende hervormings in die Sowjetunie in die 1980's 'n negatiewe impak op die Sowjetunie gehad het, maar ook tot politieke veranderinge in Suid-Afrika gelei het wat FW de Klerk beïnvloed het om hervormings in 1990 te implementeer.

UITBREIDING

- Sowjetunie beleef ekonomiese agteruitgang (agtergrond informasie)
- Sowjetunie spandeer geld op Afghanistan Oorlog en Koue Oorlog
- Sowjet bestee baie geld aan kernwapens
- Gorbachev het die Sekretaris-Generaal van die KPSU geword en het in 1985 die Sowjet-president geword op die ouderdom van 54 jaar
- Hy het gehoop om die ekonomie te laat herleef en sy markte deur hervormings, Perestroika en Glasnost, in te stel
- Perestroika beteken herstrukturering van die ekonomie
- Perestroika het kleinskaalse privaat eienaarskap toegelaat en die regering se beheer oor produksie verwyder
- Glasnost beteken openheid
- Glasnost het mense toegelaat om die regering te kritiseer
- Glasnost het tot kritiek op die beleid van Perestroika en Gorbachev gelei
- Heelwat onversetlike kommuniste was ontevrede met beleide
- Tuis het hy twee soorte teenstanders gehad: onversetlikes wat teen die hervormings gekant was en die liberale wat hom gekritiseer het dat hy nie vinning genoeg veranderinge implementeer nie
- Die twee beleide het mekaar nie so ondersteun soos wat gedink is nie, maar het die hele stelsel van die Sowjetunie beëindig
- Hy het tuis ondersteuning verloor
- Die eenheid van die Sowjetunie was in gevaar, en sosialisme is bedreig
- Baie onderliggende verskille het altyd onder die 15 republieke bestaan
- Burgerlike verset het tussen verskeie groepe uitgebreek
- Ou vorm van nasionalisme het na vore gekom
- Hy het probeer om die disintergrasie te keer deur die stigting van 'n Federasie van Staat voor te stel – wat misluk het
- In 1990 het verskeie Sowjetstate, Rusland, onder Gorbachev se bitter teenstander, Boris Yeltsin, ingesluit, hulle onafhanklikheid verklaar

- Op 25 Desember 1991 het die USSR asook die Kommunisteparty ontbind
- Elk van die 15 republieke het onafhanklikheid verkry en lede van die Commonwealth of Independent States (Statebond van onafhanklikheid state) geword.
- Dit het tot die einde van kommunisme en die einde van die Koue Oorlog gelei
- Sowjetunie word nie meer as 'n supermoondheid beskou nie
- Kommunisme is nie meer as 'n 'globale bedreiging' gesien nie
- Ineenstorting van die Berlynse Muur in 1989 het die einde van Koue Oorlog aangedui
- Beide partye het geen ander keuse gehad as om met onderhandelinge te begin nie
- Die nederlaag van die SAW tydens die Slag van Cuito Cuanavale in 1988 het die Nasionale Party aangemoedig om met kommuniste te begin onderhandel oor die onafhanklikheid van Suidwes-Afrika
- Suid-Afrika het aan Suidwes-Afrika onttrek – SWAPO het die verkiesing gewen en het dit na Namibië herdoop
- Die VSA en sy bondgenote kon nie meer voortgaan om die apartheid te ondersteun nie
- Die Weste plaas nou druk op die NP om met die ANC te onderhandel of gesig voortgesette sanksies aangesien Suid-Afrika van geen nut was nie
- Die ineenstorting van die Sowjetunie het druk op beide die Nasionale Party en die ANC om te onderhandel
- Dit het duidelik geword dat die Nasionale Party regering nie wit oppergesag regering onbepaald kon handhaaf nie
- Invloedryke Nasionale Party-lede het begin besef dat as apartheid voortduur die ontwikkeling van 'wit' ekonomie sou daaronder ly
- Die regering het begin glo dat hervorming nodig is om die ontwikkeling van 'n sterk swart middelklas wat as 'n 'bolwerk' sou optree teen rewolusie'
- Die Suid-Afrikaanse regering kon nie meer die bedreiging van kommunisme gebruik om die Westerse steun te kry nie
- Suid-Afrika kon nie meer staatmaak op Westerse steun vir sy 'anti-kommunistiese' houding
- Wêreldpolitiek het verander en dit het 'n impak op Suid-Afrika se apartheidsbeleid gehad
- Die apartheidsregime kon nie meer kommunisme gebruik om sy beleid van rasseskeiding te regverdig nie
- Die Nasionale Party se bewering dat hy Suid-Afrika teen 'n kommunistiese aanslag beskerm, het onrealisties geword
- De Klerk het gedink die ANC sou swak wees en het sy bereidwilligheid daarvoor gewys om met die ANC te onderhandel
- Die Sowjetunie kon nie meer die ANC finansieël ondersteun nie aangesien hulle bankrot was
- Die Sowjetunie sal nie meer die ANC met wapens ondersteun nie aangesien dit ten gunste van vreedsame onderhandelinge was
- Die ANC kon nie sonder die Sowjet militêre en finansiële ondersteuning met die gewapende stryd teen die NP voortgaan nie
- Die ANC het nou ook bereidwilligheid getoon om met NP te onderhandel as alternatief vir die gewapende stryd

- FW de Klerk het begin aanvaar dat die swart stryd teen apartheid nie 'n sameswering gerig vanaf Moskou was nie
- Dit het De Klerk in staat gestel om met die bevrydingsorganisasies in gesprek te tree om 'n blywende oplossing vir Suid-Afrika te vind
- Op 2 Februarie 1990 het De Klerk die ontbanning van alle anti-apartheid aangekondig en dit het die weg gebaan vir veelpartygesprekke
- Hierdie samesprekings het uiteindelik gelei tot demokratiese verkiesings wat in 1994 gehou is
- Enige ander relevante antwoord

Slot: Kandidate moet hul argument saamvat met 'n relevante slot.

[50]

TOTAAL: 150